

Pecyn Addysgu

Gwasanaeth: Rhwystrau i heddwch

Nod: i ddysgu am y muriau sy'n cael eu hadeiladu er mwyn cadw'r heddwch ond hefyd er mwyn rhannu pobl.

Cynllunio/Paratoi: mae yna gyflwyniad PwyntPwêr ar gael o www.peace-education.org.uk.

Mae'r sgwariau oren ■ yn y testun yn cyfeirio at y sleidiau hyn.

Dangoswch sleid 1 ■ wrth i'r plant gyrraedd – cyfres o ddelweddau o furiau (bydd y sleidiau yn sgrolio trwyddo yn awtomatig).

Gall fod yn ddefnyddiol ichi ddefnyddio gwrthrych 'gwerthfawr' fel oriawr/tlws.

1 Cyflwyniad: Muriau

■ Dangoswch Sleid 2: Wal frics. *Gofynnwch i'r plant:*

- *Pam mae pobl yn adeiladu muriau?* [er mwyn teimlo'n ddiogel, er mwyn gwarchod eu heiddo/tir, ar gyfer preifatrwydd ayyb].
- *Oes unrhyw un wedi gweld unrhyw furiau enwog, neu furiau tal iawn?*

2 Gofynnwch am wirfoddolwr i ddod i'r blaen

Rhowch y gwrthrych gwerthfawr iddo/iddi, ac eglurwch fod angen iddynt ei gadw'n ddiogel. *Gofynnwch beth y gallant wneud i'w gadw'n ddiogel, efallai y dylent ei gadw'n agos?* Eglurwch eich bod yn ymddiried ym mhawb sydd yno, ond beth pe byddech rhywle lle gallech fod ofn na fyddai'n bosib ichi gadw'r gwrthrych gwerthfawr yn

ddiogel? Beth pe byddech yn meddwl bod pobl yn mynd i ddod a mynd ag ef i ffwrdd, beth gallech ei wneud? A fydddech yn ystyried adeiladu mur ar gyfer diogelwch?

3 Adeiladwch fur dynol

Gofynnwch i blant eraill ddod i'r blaen yn raddol er mwyn ffurfio mur dynol yn wynebu allan o amgylch y gwirfoddolwr cyntaf nes ei bod ef/hi allan o'r golwg mwy neu lai. Gofynnwch a yw ef/hi yn teimlo'n fwy diogel nawr bod y mur dynol yn ei amgylchynu. *Gofynnwch: oes yna unrhyw broblemau gyda chael eich gwarchod yn y ffordd hon?* (Mae'n bosib y byddwch yn teimlo'n fwy diogel, ond a fydd e'n anodd ichi symud o gwmpas, cyrraedd eich gwersi, mynd adref a gwylio'r teledu, a siarad gyda'ch ffrindiau? A yw'n bosib i'r mur gael ei niweidio, a fyddai'n bosib i rywun ddringo drosto? Gofynnwch a hoffai ef neu hi aros o fewn y mur dynol am byth) Diolchwch i'ch gwirfoddolwyr – gallant eistedd lawr eto.

4 Mwsg-geirw

■ Dangoswch sleid 3: grŵp o fwsg-geirw yn amddiffyn eu hifanc.

Beth mae'r anifeiliaid hyn yn ei wneud? Cliciwch i egluro gan ddefnyddio'r PwyntPwêr:

- Datgelwch y mwsg-geirw ifainc – y peth mwyaf gwerthfawr sydd gyda nhw..
- Datgelwch y bleiddiau – rheibiwr.
- Dangoswch sut mae'r anifeiliaid hyn yn gwneud wal amddiffynnol.

5 Mur Hadrian

Fel y mwsg-geirw, mae pobl yn adeiladu muriau rhwng ei gilydd i gadw'n ddiogel. Weithiau mae'r rhain yn furiau bach; weithiau maen nhw'n furiau enfawr i rannu cymunedau cyfan, ond beth sy'n

digwydd iddynt yn y diwedd? ?

■ Dangoswch sleid 4: Mur Hadrian. Adeiladwyd y mur hwn gan y Rhufeiniaid i amddiffyn De Prydain, a oeddynt wedi concro, rhag yr Alban, nad oedd yn rhan o Brydain Rufeinig. Dadfeiliodd y mur ar ôl i'r Ymerawdwr Hadrian farw, a heddiw mae Lloegr a'r Alban yn ffrindiau (ar y cyfan!).

6 Muriau heddwch yng Ngogledd Iwerddon

■ Sleid 5: Y llinellau/muriau heddwch yng Ngogledd Iwerddon. Mae'r rhain yn gyfres o furiau sy'n gwahanu ardaloedd Catholig a Protestannaidd oherwydd yr ymladd sydd wedi digwydd rhwng y ddwy ochr. Adeiladwyd y llinellau heddwch cyntaf yn 1969 er mwyn lleihau'r ymladd, a'r bwriad oedd iddynt fod lan am 6 mis yn unig. Maen nhw wedi lluosogi dros y blynyddoedd ac wedi tyfu'n hirach ac yn fwy llydan. Maen nhw wedi golygu bod pobl yn yr ardaloedd hyn wedi byw bywydau ar wahân ar y ddwy ochr. Maen nhw'n dal i fod yno, ond mae'n bosib y byddant yn diflannu yn y dyfodol wrth i rai ardaloedd weithio tuag at ddymchwel y muriau ac adeiladu heddwch.

7 Mur Gwahanu

■ Sleid 6: Y Gwahanfur o amgylch Y Lan Orllewinol ym Mhalesteina. Mae hwn yn fur arall sy'n rhannu dwy gymuned sydd yn gwrthdaro. Mae'n cael ei adeiladu gan wladwriaeth Israel. Mae rhan ohono'n fur concrid 8 medr o daldra; mae rhan ohono'n ffens. Yn ôl Israel, mae ei angen er mwyn gwarchod y gymuned ar un ochr o'r Palestinaid ar yr ochr arall. Y mae rhai yn meddwl bod y rhwystr yn effeithiol wrth atal ymosodiadau. Nid oes ei angen yn ôl pobl eraill, ac mae'n gwneud bywyd yn anodd iawn i Balestinaid cyffredin sy'n byw'n agos i'r wal yn eu barn nhw. Mae'n ei wneud yn anoddach iddynt fynd i'r gwaith ac i gyrraedd tir sy'n berchen iddynt. Mae'r mur hwn yn dal i gael ei adeiladu heddiw, nid ydym yn gwybod a fydd yn parhau am byth.

8 Casgliad

Efallai ein bod yn teimlo'n fwy diogel pan fyddwn y tu ôl i fur. Efallai na fyddwn yn cael ein brifo ac efallai na fydd ymladd. Felly, efallai y byddwn yn cadw'r heddwch ond beth ydym yn ei golli? A fyddwn yn *mwynhau'r* heddwch? Nid o reidrwydd. *Yn hytrach nag adeiladu muriau er mwyn teimlo'n ddiogel, beth gallwn ei wneud i adeiladu heddwch?* (Dod i adnabod ein gilydd, ymddiried yn ein gilydd, a chyfathrebu). Mae angen inni ddysgu i adeiladu heddwch ymysg ein gilydd, ac i oresgyn rhaniadau,

Gweithgareddau/adnoddau pellach:

- Trafodaeth Amser Cylch: A yw'r plant yn cytuno bod: "Muriau da yn gwneud cymdogion da"? (Cerdd Robert Frost *Mending Wall*). Dechreuwch gyda 'llinell deimladau' – mae sefyll ar un pen o'r llinell yn dangos eich bod yn cytuno, tra bod sefyll ar y pen arall yn golygu eich bod yn anghytuno. Gadewch i'r plant feddwl, ac yna cymryd eu safleoedd. Ailadroddwch y llinell deimladau er mwyn gweld a yw'r plant wedi newid eu meddyliau.
- Darllenwch *The Kites are Flying* gan Michael Morpurgo, lle mae Said, bachgen o Balestina sydd byth yn siarad, yn creu barcud i hedfan dros y mur ger ei gartref, neu *Child's Garden: A Story of Hope* gan Michael Foreman, lle mae bachgen sy'n meithrin planhigyn mewn gwlad sydd yng nghanol rhyfel yn ei wyllo'n tyfu nes iddo ddod yn symbol o obaith. Ar gael o Ganolfan y Crynwyr: 020 7663 1030 neu ebostiwch quakercentre@quaker.org.uk.
- Archebwch gopi rhad ac am ddim o *Learning about human rights in the primary school* o Amnest Rhyngwladol. Gweler: <http://tinyurl.com/TPP-AmEd>
- Dewch yn Ysgol sy'n Parchu Hawliau – Mae'r 'Rights Respecting Schools Award (RRSA)' yn cydnabod cyrhaeddiad wrth roi Cytundeb y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CRC) wrth galon cynllunio, polisïau, ymarfer ag ethos ysgol. Er mwyn darganfod mwy am sut i ennill RRSA ewch i: www.unicef.org.uk/rights-respecting-schools.

yn hytrach nag adeiladu rhwystrau rhwng ein gilydd.